

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-70>

УДК 657.47:658.27

Ірина ФРАНЧУК

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького
<https://orcid.org/0000-0002-3166-4921>

Андрій МУЗИЧЕНКО

Національний Університет Біоресурсів і Природокористування України
<https://orcid.org/0000-0002-5442-0516>

Світлана СКРИПНИК

Херсонський державний аграрно-економічний університет
<https://orcid.org/0000-0003-3004-6117>

МЕТОДИ ОБЛІКУ З МЕТОЮ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТИ

У статті досліджено методи обліку з метою складання фінансової звітності на прикладі національного та глобального застосування правил і стандартів. Використано загальні методи дослідження: аналіз, синтез, порівняння і групування, схематичне відображення результатів. Методологія дослідження враховує узагальнення вітчизняних та закордонних особливостей щодо методів обліку та методів складання фінансової звітності, науковий аналіз стандартів методів обліку, фундаментальні положення економічної теорії, бухгалтерського обліку та звітності.

Здійснено огляд наукової літератури та нормативних актів регулювання щодо застосування методів обліку для складання фінансової звітності. Проведено порівняння облікових підходів за НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Міжнародних стандартів фінансової звітності МСБО 1 «Подання фінансової звітності» з метою оцінки стану методів національного обліку зі світовою практикою. Запропоновано окремі заходи систематизації методів щодо складання фінансової звітності.

Обґрунтовано необхідність враховувати характеристики й сутність окремих видів з використанням методу моделювання, що дасть змогу формувати звітність в умовах, наближених до міжнародних стандартів.

Результати дослідження можуть бути корисним для подальшого наближення умов і особливостей застосування методів обліку та звітності за національними до міжнародних стандартів.

Ключові слова: бухгалтерський облік, фінансова звітність, елементи методу бухгалтерського обліку, методи обліку, оцінка, НП(С)БО, МСФЗ, управлінська звітність, економічна безпека.

Iryna FRANCHUK

Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv

Andrii MUZYCHENKO

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Svitlana SKRYPNYK

Kherson State Agrarian and Economic University

ACCOUNTING METHODS FOR FINANCIAL REPORTING PURPOSES: NATIONAL AND INTERNATIONAL ASPECTS

The article examines accounting methods for the purpose of financial reporting using the example of national and global application of rules and standards. General research methods were used: analysis, synthesis, comparison and grouping, schematic display of results. The research methodology takes into account a generalization of domestic and foreign features of accounting methods and methods for preparing financial statements, scientific analysis of standards of accounting methods, fundamental provisions of economic theory, accounting and reporting.

A comparison of accounting approaches according to NP(S)BU 1 "General Requirements for Financial Reporting" and International Financial Reporting Standards IAS 1 "Presentation of Financial Statements" was carried out to assess the state of national accounting methods with world practice. Separate measures are proposed to systematize methods for preparing financial statements.

The need to take into account the characteristics and essence of individual species using the modeling method is substantiated, which will allow generating reporting in conditions close to international standards.

The results of the study can be useful for further approximation of the conditions and features of the application of accounting and reporting methods according to national to international standards.

The study analyzed and summarized the state of regulatory regulation of the application of accounting methods for the preparation of financial statements, taking into account national and international aspects. It has been determined that the accounting method is a system of interrelated methods and techniques for displaying the value of objects. Accounting methods are general scientific and specific, and it is the latter that are the object of regulatory regulation at both the national and international levels. It is noted that national accounting standards should take into account all methods that contribute to the preparation of financial statements close to international standards. For the current state of accounting science and practice, taking into account the achievements of foreign standards of accounting and reporting, the most practical direction of improving methods is the use of the modeling method. The issues of accounting and reporting need further study through the prism of the elements of the accounting method reflected in the accounting policy.

Key words: accounting, financial reporting, elements of the accounting method, accounting methods, assessment, NP(S)A, IFRS, management reporting, economic security.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Методи бухгалтерського обліку – це центральна категорія, система взаємопов'язаних підходів і прийомів вартісної оцінки, за допомогою яких відображаються та узагальнюються облікові об'єкти. По суті це правила/станданти обробки інформації, варіативність вибору оцінки з метою реалістичного відображення об'єкта обліку.

Оскільки бухгалтерський облік обслуговує економічні процеси, які змінюються, є постійна потреба адаптації його методів до господарської практики. Крім того, методи обліку зазнають впливу глобалізації, міжнародна торгівля та інтеграція країн у світовий економічний простір вимагають єдиної чи схожої системи методів заради об'єктивного інформування користувачів фінансової звітності. Якщо для потреб господарського та управлінського обліку система методів обирається корпораціями виходячи з потреб, то методи фінансового обліку та формування на його основі фінансової звітності є об'єктами нормативного регулювання. Вченими, зокрема Sageen зазначено, що «глобалізація заклала шлях для всіх країн прийняти єдиний набір стандартів бухгалтерського обліку, щоб фінансові звіти, які ґрунтуються на загальних універсальних принципах бухгалтерського обліку, дозволили світу обмінюватися фінансовою інформацією та аналізувати її змістовним чином» [24, с. 117]. Тому об'єкт дослідження методів обліку з метою складання фінансової звітності у національному та міжнародному аспектах є досить вагомою науковою проблемою, що потребує вирішення.

Аналіз досліджень та публікацій

Розкриття теоретичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку та його складових, зокрема й проблеми методів, у тому числі й для складання фінансової звітності, завжди знаходяться в центрі наукових дискусій і нормативного законодавства. Дослідження цій проблематиці присвятили вчені: М. Бондар, Ф. Бутинець, В. Жук, З.-М. Задорожний, П. Куцик, Л. Кіндрацька, С. Легенчук, Л. Ловінська, Н. Малюга, М. Пушкар, І. Чалий, М. Чумаченко, О. Харламова, П. Хомин, В. Швець та ін.

Правова база для підготовки фінансової звітності регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [4], а також місцевими правилами бухгалтерського обліку (стандарт) (далі - НП(в) БО) [9]. Основними вимогами до фінансової звітності є реалістичність, ясність, своєчасність, гармонізація методології показників звітності, порівнянність показників звітності з минулим. Важливою є вимога, що підприємство повинно висвітлювати обрану облікову політику шляхом опису принципів оцінки статей звітності, методів обліку щодо окремих статей звітності та яку слід розкривати у примітках до фінансових звітів.

На сьогодні особливістю дослідження методів обліку з метою складання фінансової звітності є те, що криза економіки, яка охопила країну внаслідок збройної агресії РФ, потребує уточнення деяких методів задля справедливої оцінки, а набуття Україною статусу кандидата на членство у ЄС потребує гармонізації законодавства у сфері бухгалтерського обліку, оцінки та складання фінансової звітності.

Закордонні стандарти застосування методів обліку з метою складання фінансової звітності реалізуються в рамках Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ), зокрема МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [8] (далі – МСБО), що також є об'єктом наукових досліджень.

Youhanna, Mohammaed [26, с. 48] розкрили вплив застосування МСБО IAS1 «Подання фінансової звітності» на результати єдиної системи обліку. Dzugwahi, Schneider [20, с. 452], порівняли подання фінансової звітності за МСФЗ та Системи загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку (GAAP) США, з огляду історичного та поточного розвитку для Америки, країн Європи та Африки. Також Djoudi, Gasmi [19] здійснено порівняльне дослідження оцінки впливу конвергенції МСФЗ і GAAP США щодо якості фінансової звітності. Ними встановлено, що методи бухгалтерського обліку та виконання цих стандартів впливають на декілька сфер методів бухгалтерського обліку, зокрема на визнання доходу, оцінку активів та облік запасів.

Щодо поняття методів обліку, то на думку Івахів Ю., вітчизняні й закордонні вчені часто асоціюють її із «зовсім різними, часом діаметрально протилежними, конкуруючими між собою поняттями як: елемент методу бухгалтерського обліку, документ, система показників, бухгалтерська звітність, інформація, інформаційна модель підприємства, складова інформаційного забезпечення підприємства й інструмент управління його діяльністю» [5, с. 264].

Дослідники Танасієва М., Ковальчук Т. [7, с. 25] зазначають, що принципових відмінностей у складі та форматах звітності відповідно до вимог МСФЗ та НП(С)БО немає. Звітність, складену за національними стандартами бухгалтерського обліку, можна вважати одним з варіантів формату звітності, які передбачені міжнародними стандартами.

В цілому, з аналізу літератури видно, що міжнародні стандарти бухгалтерського обліку забезпечують більш творчий підхід до вибору формату звітності та набору елементів звітності, в той час, як національні стандарти забезпечують чітко визначену структуру. На практиці існує 2 основних способи подання звітності при переході від національних стандартів до міжнародних стандартів: перетворення і перетворення фінансової звітності [7, с. 58], що є предметом пильної уваги вчених.

Формулювання цілей статті

Дане дослідження спрямоване на проведення оглядового аналізу та систематизацію методів бухгалтерського обліку, розкриття їх подвійної природи, визначення впливу на формування показників фінансової звітності відповідно до вимог чинного національного та міжнародного законодавства.

Виклад основного матеріалу

Метод бухгалтерського обліку має подвійну природу. З однієї сторони – це загальнонауковий метод бухгалтерського обліку, що має свою структуру, з іншого боку – це безпосередні прийоми оцінки окремих операцій та об'єктів обліку задля їх відображення у звітності за відповідними правилами й стандартами.

У першому випадку метод (від грецького *methodos* - метод вивчення, навчання) - це спосіб пізнання явищ природи та життя. Це стосується певної сфери діяльності (наука, виробництво тощо) - використовується технологія або технологічна система [14, с. 399].

Відповідно до теорії бухгалтерського обліку, що набула широкого поширення в роботах вітчизняних вчених, методи бухгалтерського обліку - це система взаємопов'язаних методів і технологій, за допомогою яких об'єкти бухгалтерського обліку відображаються і підсумовуються в грошовій оцінці для контролю господарської діяльності підприємства [12; 13; 15; 17]. Тобто з самого визначення випливає дуальна природа терміну «метод» для цілей обліку. У Законі про бухгалтерський облік [3] вказано, що нормативно-правовим актом, яким визначаються принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємствами, є НП(С)БО.

У теорії держави загально визнано, що в бухгалтерському обліку використовуються наступні методи: спостереження; вимірювання витрат; систематизація даних за допомогою реєстрації та класифікації; узагальнення інформації для звітності. Бухгалтерські дані створюються з використанням наступних елементів методу: документ; інвентаризація; оцінка; калькуляція; рахунок; подвійний запис; баланс; бухгалтерська звітність [15].

Фактичне використання кожного елемента методів бухгалтерського обліку визначається Законом про бухгалтерський облік [3], відповідними правилами, інструкціями, інструкціями та методами бухгалтерського обліку і фінансової звітності підприємств відповідно до стандартів бухгалтерського обліку NP (с), розробленими відповідно до наступних правил. У галузі бухгалтерського обліку міжнародні стандарти фінансової звітності та законодавство Європейського Союзу регулюються NP (с), що зазначено у «Загальних вимогах до фінансової звітності» [9].

Автор Івахів Ю., підкреслює, що дискусії про метод обліку, започатковані ще з минулого століття, мали надто схоластичний характер і зводились до його визначення через вісім елементів: баланс, рахунок, подвійний запис, документація, інвентаризація, оцінка, калькуляція і звітність. Тобто, під методом обліку розуміли не власне метод, а бухгалтерські категорії [4, с. 264]. Цей дослідник також обґрунтував, що фінансову звітність можна розглядати як метод, але не бухгалтерського обліку, а пізнання економічних явищ і процесів.

Наразі, окрім традиційних методів обліку відповідно до визначених у НП(С)БО 1, вони розширюються у зв'язку з цифровізацією економіки. Так, Адамик О. [1, с. 166] вважає, що сучасні методи бухгалтерського обліку втілені у вигляді програмних алгоритмів, логічних зв'язків, арифметичних операцій, що виконуються відповідними структурами в рамках технічних засобів. Цьому сприяє автоматична обробка інформації, що виконується з використанням програмних процедур бухгалтерського обліку.

Узагальнюючи національне підґрунтя визначення та застосування методів обліку на потреби складання фінансової звітності, можна визнати, що вони є формою реалізації завдань бухгалтерського обліку (табл. 1).

Таблиця 1.

Реалізація завдань бухгалтерського обліку за його методами

Завдання	Методи реалізації завдань обліку
Мета діяльності	отримати уявлення про стан майна і зобов'язань підприємства
Результати діяльності	визначити фінансові результати діяльності (прибутки або збитки) шляхом охоплення всіх видів доходів і витрат
Визначення вартості продукції	надати необхідні дані для калькулювання собівартості реалізованої продукції або наданих послуг
Потреби управління	створити інформаційну базу для внутрішнього аналізу і контролю
Оподаткування	надати вихідні дані для розрахунку податкових зобов'язань підприємства
Контрагенти	використовувати бухгалтерські дані та документи, що мають доказову силу при вирішенні юридичних спорів з партнерами по бізнесу, банками, фінансовими та податковими органами
Оцінка діяльності	узагальнювати дані про діяльність підприємства за звітний період шляхом складання бухгалтерської звітності та надання останньої всім зацікавленим користувачам

Джерело: сформовано на основі [12, с. 123].

У зв'язку з цим, методи бухгалтерського обліку як сфера застосування завдань бухгалтерського обліку - це способи, прийоми та методи оцінки ресурсів, ведення рахунків, розрахунку амортизації, обсягу продажів, доходів, витрат, собівартості продукції, оподаткування, оцінки контрагентів, фінансових

результатів, загальної оцінки діяльності та надання адміністративних даних, досягнення цілей бізнесу. Тобто це методи облікової політики як спосіб вирішення конкретних завдань, з якими стикається бізнес при веденні бухгалтерського обліку.

Таку роль методів обліку підкреслює і дослідник Яцишин С., який зазначає, що емпіричні методичні прийоми бухгалтерському обліку сформувались на основі загальнонаукових методів дослідження явищ господарської діяльності [17, с. 368]. З цього слідує, що методи обліку забезпечують поєднання теорії бухгалтерського обліку як науки та його практичне використання користувачами. Тобто відстежуємо, що метод бухгалтерського обліку носить комплексний характер, який сформувався на основі загальнонаукових методів. А у практичному застосуванні бухгалтерський облік використовує специфічні методичні прийоми, також названі як методи, задля досягнення покладених на нього функцій – групування інформації про господарські процеси за ознаками, необхідними для управління.

На рівні підприємств методи обліку реалізуються як методична складова облікової політики, що охоплює методи і процедури організації та ведення бухгалтерського обліку на окремих його ділянках (табл. 2).

Таблиця 2.

Методи бухгалтерського обліку на потреби складання фінансової звітності, відображені в обліковій політиці підприємства

Напрямок обліку	Розкриття методів у обліковій політиці
Основні засоби	методи амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів
Запаси	методи оцінки вибуття запасів
Резерви	методи визначення величини резерву сумнівних боргів
Фінансові інвестиції	методи оцінки фінансових інвестицій в залежності від їх виду
Фінансові інструменти	методи визначення фінансових інструментів
Фінансові активи	методи оцінки фінансових активів, фінансових зобов'язань, інструментів власного капіталу та похідних
Операції	методи оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг
Калькулювання	методи калькуляції виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)
Роботи за контрактами	методи визначення ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом
Операції пов'язаних сторін	методи оцінки активів та зобов'язань в операціях, пов'язаних сторін

Джерело: сформовано на основі [3; 11; 13].

Дослідники вважають, що при реалізації облікової політики якраз і реалізуються питання повноти та системності методів бухгалтерського обліку. З цього приводу Яцишина В. підкреслює, що «бачення методу бухгалтерського обліку як набору інструментів, кожен з яких розглядається ізольовано від іншого, є неправильним. Такий підхід не дає можливості вивчати на теоретичному рівні й обліковувати з практичного боку повною мірою всі факти господарської діяльності підприємства, а також вирішувати завдання, що виникають у процесі діяльності підприємства» [16, с. 186].

Тобто з огляду на дуалістичну природу, метод обліку і всі елементи методу бухгалтерського обліку взаємопов'язані між собою. Тому дослідники, зокрема, Івахів Ю. з метою удосконалення методології складання фінансової звітності на підприємствах рекомендують «обґрунтувати сукупність принципів, методів, прийомів ведення бухгалтерського обліку в залежності від впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища для складання фінансової звітності» [4, с. 267]. Якщо фактори внутрішнього середовища описані досить детально, то зовнішнє середовище потребує наукової розвідки й узагальнення для підтримки процесів євроінтеграції України.

У світовій практиці методи обліку з метою складання фінансової звітності реалізуються в залежності від системи обліку, поширеної в географічному чи економічному регіоні та її характерних рис (табл. 3).

Таблиця 3.

Класифікація систем бухгалтерського обліку та їх основних методів на потреби формування фінансової звітності

Системи	Характерні риси	Країни поширення
Англо-американська	Повнота розкриття методів обліку через деталізацію даних фінансового ринку за акціонерним капіталом і цінними паперами; високий рівень професійної бухгалтерської підготовки; наявність великої кількості транснаціональних корпорацій та відповідних напрямів обліку пов'язаних операцій	Австралія, Англія, Гонконг, Ізраїль, Ірландія, Індія, Канада, Кіпр, Мексика, Центральна Америка, США
Континентальна	Методи обліку спрямовані на обслуговування банківської системи та держави: детальна юридична регламентація фінансового обліку та звітності; орієнтація обліку та звітності на інтереси державного управління оподаткуванням; макроекономічне планування	Бельгія, Греція, Єгипет, Італія, Португалія, Франція, Німеччина, Швейцарія, Швеція, Японія
Південноамериканська	Методи обліку враховують високий рівень інфляції; жорсткі вимоги держави до обліку і контролю доходів фірм та населення; уніфікація принципів обліку через регламентовану облікову політику	Аргентина, Бразилія, Перу, Чилі, Еквадор

Джерело: сформовано на основі [10, с. 45]

Принципи побудови міжнародних облікових систем наголошують на методах обліку та оцінки основних засобів, амортизації, виробничих запасів, оцінки фінансових інструментів, здійснення трансакцій тощо [10]. При цьому дослідниками підкреслюється окремі складові процеси використання методів обліку для складання фінансової звітності. Так, Gofwan [21] досліджує вплив інформаційної системи бухгалтерського обліку на фінансову діяльність фірм та приходиться до висновку, у сучасному світі інформаційна система бухгалтерського обліку є абсолютним інструментом у руках менеджерів, які прагнуть здобути конкурентні переваги. Він також зазначає, що методи обліку для формування звітності слід розробляти гнучким чином, щоб враховувати середовище та організаційні особливості структура, яка протистоїть організації. Стандарти також мають адаптуватися до конкретних рішень, які розглядаються. Тобто, інформаційні системи бухгалтерського обліку повинні бути розроблені в рамках адаптивної системи.

Safkaug та ін. [23, с. 97] досліджено роль інформаційної системи бухгалтерського обліку в вірогідності фінансової звітності, використовуючи методи перевірки причинно-наслідкових зв'язків інформаційних систем бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Kohler та ін. [22] у пошуку інтерпретації узгодженості МСФЗ у глобальній бухгалтерській фірмі визначили, що МСФЗ породили значну невизначеність, яка змінила порядок речей у великій бухгалтерії, насамперед щодо методів бухгалтерського обліку. Sutton та ін. [25, с. 116], а також Barth [18, с. 331], вказують на потребу узгодженості концептуальної основи та стандартів, яка є метою фінансової звітності та що вимірювання у фінансовій звітності потребує певних концепцій.

Враховуючи нормативне регулювання та практику застосування методів обліку з метою складання фінансової звітності у міжнародних аспектах, для України важливими є наступні моменти. Склад та формат П(С)БО в Україні затверджено на законодавчому рівні і тому методи обліку на потреби фінансової звітності досить жорстко регламентовані. Дослідники Танасієва М., Ковальчук Т. вважають, що це і є основним джерелом відмінностей, які виникають між вітчизняними та міжнародними стандартами у даному аспекті. Адже МСФЗ пріоритетним визначають професійне судження щодо об'єкта обліку, у той час, коли П(С)БО містять чітку інструкцію, відхилення від якої не допускається [7]. Безверхий К. [2, с. 64] вказує також на відмінність пріоритетизації форм звітності, зокрема що у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [9] первинною звітністю про фінансовий стан підприємства є Баланс, а у МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [8] – Звіт про фінансовий стан на кінець періоду.

Камінська Ю. [5] у зв'язку з цією проблемою зазначає, що зазвичай у разі переходу на МСФЗ у вітчизняного підприємства є три варіанти складання фінансової звітності за МСФЗ у періоді, що передує першому звітному періоду за МСФЗ. Такий період називають ще першим порівняльним. Тож для складання звітності у першому порівняльному періоді можна скористатись: паралельним обліком; трансляцією; трансформацією. Методи реалізації процесу трансформації можуть значно варіюватися у різних суб'єктів господарювання. Найчастіше, в практиці зустрічаються два види методики трансформації, трансформують безпосередньо статті звітності; трансформують дані по рахунках на рівні оборотно-сальдової відомості [7, с. 58].

Таким чином, відповідність звітності, складеної за П(С)БО, вимогам МСФЗ майже тотожна. Але попри те, що облік за міжнародними стандартами в Україні ведеться уже десятиліття, закордонні інвестори все ж мають обережну оцінку, приймаючи рішення на основі даних національного обліку. Тому, повна відповідність, за потреби, може бути досягнена за певних умов: ідентичності концептуальних основ законодавства; належного консультативного супроводу норм міжнародних стандартів для вітчизняних підприємств; гармонізації ввідних умов ведення бізнесу щодо оподаткування та державної підтримки.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

У дослідженні здійснено огляд наукової літератури та нормативних актів регулювання щодо застосування методів обліку для складання фінансової звітності з врахуванням національного та міжнародних аспектів. Визначено, що метод бухгалтерського обліку є системою взаємопов'язаних методів і прийомів для відображення вартості об'єктів. Методи бухгалтерського обліку є загальнонаукові та специфічні, і саме останні є об'єктом нормативного регулювання як на національному, так і міжнародному рівнях. Застережено, що стандарти національного бухгалтерського обліку мають враховувати всі методи, які сприяють складанню фінансової звітності, наближеної до міжнародних стандартів. Для поточного стану облікової науки та практики, враховуючи досягнення закордонних норм обліку та звітності, найбільш практичним напрямом удосконалення методів є використання методу моделювання. Подальшого вивчення потребують питання обліку і звітності через призму елементів методу бухгалтерського обліку, відображених в обліковій політиці.

Література

1. Адамик О.В. Розмежування понять «автоматизовані», «комп'ютерні» та «інформаційні» системи бухгалтерського обліку. Економічний аналіз : зб. наук. праць. Тернопіль : ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2016. Том 26. № 1. С. 162-168.

2. Безверхий К.В. Облікові підходи до формування фінансової звітності: національний та міжнародний аспекти. *Наукові праці НДФІ*, 2016, № 2 (75), С. 62-71. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/1968/1/Npndfi_2016_2_6.pdf (дата звернення 11.12.2023).
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99р. № 996-XIV. Редакція від 10 серпня 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14> (дата звернення 11.12.2023).
4. Івахів Ю. Сутність і роль фінансової звітності у системі інформаційного забезпечення суб'єктів ринку. *Економічний аналіз*. 2010. Вип. 5. С. 264-267.
5. Камінська Ю. Методи складання фінансової звітності за МСФЗ: що краще вибрати на практиці. *Бухгалтер і комп'ютер*, січень 2012. №1. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/bk/2012/january/issue-1/article-101700.html> (дата звернення 11.12.2023).
6. Кулинич М.Б., Коваль Н.І. Удосконалення методики складання та аналізу фінансової звітності підприємств. *Економіка і суспільство*. 2016. №6. С. 367-372. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/6_ukr/63.pdf (дата звернення 11.12.2023).
7. Міжнародні стандарти фінансової звітності : навч. посібник / укл. М.М. Танасієва, Т.М. Ковальчук. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 224 с.
8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення 11.12.2023).
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13> (дата звернення 11.12.2023).
10. Облік у зарубіжних країнах : конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка» / Уклад.: Скоробогатова Н.С. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 133 с.
11. Облікова політика підприємства. Лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 р. № 31-340Q-10-5/27793. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v2779201-05> (дата звернення 11.12.2023).
12. Поліщук, В. Зінкевич М. Метод бухгалтерського обліку: поняття, сутність, елементи. *Розвиток соціально-економічних систем в геоелектронічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування* : матеріали між нар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль 11-12 травня 2017 р. Тернопіль, С. 122-123. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20983/2/DSESES_2017_Polishchuk_V-Metod_bukhhalterskoho_122-123.pdf (дата звернення 11.12.2023).
13. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики : монографія. Тернопіль : Карт-бланш, 2010. 260 с.
14. Сучасний тлумачний словник української мови: 60 000 слів / Дубічинський В. В. (ред). Харків : Школа, 2007. 832 с.
15. М. Добія, Ш. Сандер, Р. Матезіч та ін. Теорія бухгалтерського обліку : монографія / за ред. Л.В. Нападоської. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. 735 с.
16. Ясишена В. Проблеми обліку і звітності нематеріальних активів через призму методів бухгалтерського обліку. *Вісник Економіки*. 2020. №1. С. 171-186. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1095> (дата звернення 11.12.2023).
17. Яцишин С.Р. Методи бухгалтерського обліку як прийоми облікової політики. *Економіка і управління: виклики та перспективи*. *Економіка і управління: виклики та перспективи* : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 4-5 лютого 2013 р. Дніпропетровськ : «Герда», 2013. С. 368-361.
18. Barth Mary E. Measurement in financial reporting: The need for concepts. *Accounting horizons*, 2014, № 28.2, pp. 331-352.
19. Djoudi I., & Gasmi S. Impact Assessment of the Convergence of IFRS and US. GAAP on the Quality of Financial Reporting-A Comparative Study. *Journal of Research in Finance & Accounting*, 2021, № 6(1).
20. Dzugwahi H., & Schneider J. Comparison of ias 1-presentation of financial statements: the us, german and nigerian GAAPS. *In th 5 annual international academic conference proceedings*, 2019, June, p. 452.
21. Gofwan H. Effect of accounting information system on financial performance of firms: A review of literature. Department of accounting (Bingham university)-2nd Departmental Seminar Series with the Theme–*History of Accounting Thoughts: A Methodological Approach*. 2022, Vol. 2, No. 1.
22. Kohler H., Pochet C., & Gendron Y. Networks of interpretation: An ethnography of the quest for IFRS consistency in a global accounting firm. *Accounting, Organizations and Society*, 2021, № 95.
23. Saffkaur O., Yanti D., Fery I., & Azwardi P.C. The role of accounting information system affliction in reliability financial reporting. *Ilomata International Journal of Tax and Accounting*, 2021, № 2(1), pp. 97-112.
24. Sareen Nitin. "Ind AS-1 Presentation of Financial Statements: Emerging Issue in Financial Reporting", 2020, pp. 117-122.
25. Sutton David B.; Cordery Carolyn J., Van Zijl Tony. The purpose of financial reporting: The case for coherence in the conceptual framework and standards. *Abacus*, 2015, № 51.1, pp. 116-141.

26. Youhanna B.M., & Mohammed S.Z. The impact of applying the International Accounting Standard IAS1" Presentation of Financial Statements" on the outputs of the unified accounting system for banks and insurance companies. *Tikrit Journal of Administration and Economics Sciences*, 2023, № 19(61) part 2.

References

1. Adamyk, O.V. (2016). Rozmezhuvannia poniat «avtomatyzovani», «kompiuterni» ta «informatsiini» systemy bukhhalterskoho obliku [Definition of "automated", "computer" and "information" accounting systems]. *Ekonomichnyi analiz : zb. nauk. prats. Ternopil : VPTs TNEU «Ekonomichna dumka»*, vol. 26, No 1, pp. 162-168.
2. Bezverkhyi, K.V. (2016). Oblikovi pidkhody do formuvannia finansovoi zvitnosti: natsionalnyi ta mizhnarodnyi aspekty [Accounting approaches to the formation of financial statements: national and international aspects], *Naukovi pratsi NDFI – Scientific works of NDFI*, vol 2 (75), pp. 62-71. Available at: https://er.knuid.edu.ua/bitstream/123456789/1968/1/Npndfi_2016_2_6.pdf (Accessed 11.12.2023).
3. Verkhovna rada Ukrainy. (2022). Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.99r. № 996-XIV [On accounting and financial reporting in Ukraine: Law of Ukraine dated 16.07.99 No. 996-XIV]. Editorial from August 10. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14> (Accessed 11.12.2023).
4. Ivakhiv, Yu. (2010). Sutnist i rol finansovoi zvitnosti u systemi informatsiinoho zabezpechennia subektiv rynku [The essence and role of financial reporting in the system of information provision of market subjects], *Ekonomichnyi analiz – Economic analysis*, vol. 5, pp. 264-267.
5. Kaminska, Yu. (2021). Metody skladannia finansovoi zvitnosti za MSFZ: shcho krashche vybraty na praktysi [Methods of preparing financial statements according to IFRS: which is better to choose in practice], *Bukhhalter i kompiuter – Accountant and computer*, January 2012, No. 1. Available at: <https://i.factor.ua/ukr/journals/bk/2012/january/issue-1/article-101700.html> (Accessed 11.12.2023).
6. Kulynych, M.B., Koval', N.I. (2016). Udoskonalennia metodyky skladannia ta analizu finansovoyi zvitnosti pidpryemstv [Improvement of the methodology of drawing up and analyzing financial statements of enterprises], *Ekonomika i suspil'stvo – Economy and society*, vol. 6, pp. 367-372. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/6_ukr/63.pdf (Accessed 11.12.2023).
7. Tanasiyeva, M.M., Koval'chuk, T.M. (2023). Mizhnarodni standarty finansovoyi zvitnosti: navch. posibnyk [International standards of financial reporting: training. Manual], Chernivtsi: Chernivtsi. national University named after Yu. Fedkovicha, 224 p.
8. Verkhovna rada Ukrainy. (2012). Mizhnarodnyy standart bukhhalters'koho obliku 1 (MSBO 1). Podannya finansovoyi zvitnosti. Edition of January 1. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (Accessed 11.12.2023).
9. Verkhovna rada Ukrainy. (2023). Natsional'ne polozhennia (standart) bukhhalters'koho obliku 1 «Zahal'ni vymohy do finansovoyi zvitnosti». Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07.02.2013 №73. Edition of February 17, Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (Accessed 11.12.2023).
10. Skorobohatova, N.YE. (2011). Oblik u zarubizhnykh krayinakh: konspekt lektsiy dlya studentiv napryamu pidgotovky 6.030503 «Mizhnarodna ekonomika» [Accounting in foreign countries: a summary of lectures for students in the field of training 6.030503 "International Economy"], Kyiv, NTUU «KPI», 133 p.
11. Oblikova polityka pidpryemstva (2005). Lyst Ministerstva finansiv Ukrainy vid 21.12.2005 r. № 31-340Q-10-5/27793. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v2779201-05> (Accessed 11.12.2023).
12. Polishchuk, V. Zinkevych, M. (2017). Metod bukhhalters'koho obliku: ponyattya, sutnist', elementy. Rozvytok sotsial'no-ekonomichnykh system v heoekonomichnomu prostori: teoriya, metodolohiya, orhanizatsiya obliku ta opodatkuvannya [Method of accounting: concept, essence, elements. Development of socio-economic systems in the geo-economic space: theory, methodology, organization of accounting and taxation] materials between science and practice conference, Ternopil 11-12 travnya, P. 122-123. Available at: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20983/2/DSESES_2017_Polishchuk_V-Metod_bukhhalterskoho_122-123.pdf (Accessed 11.12.2023).
13. Pushkar, M.S., Shchyrba, M.T. (2010). Teoriya i praktyka formuvannia oblikovoyi polityky [Theory and practice of accounting policy formation], monograph. Ternopil: Carte Blanche, 260 p.
14. Dubichyn's'kyi, V.V. (2007). Suchasnyy tлумachnyy slovnyk ukrayin's'koyi movy: 60 000 sliv. [Modern explanatory dictionary of the Ukrainian language: 60,000 words], Kharkiv, Shkola, 832 p.
15. Dobiya, M., Sander, SH., Matezich, R. et al. (2011). Teoriya bukhhalters'koho obliku [Theory of accounting], monohrafiya, Kyiv, Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, 735 p.
16. Yasysheva, V. (2020). Problemy obliku i zvitnosti nematerial'nykh aktyviv cherez pryzmu metodiv bukhhalters'koho obliku [Problems of accounting and reporting of intangible assets through the prism of accounting methods], *Visnyk Ekonomiky - Bulletin of the Economy*, vol. 1, pp. 171-186. Available at: <http://visnyk.wunu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/1095> (Accessed 11.12.2023).
17. Yatsyshyn, S.R. (2013). Metody bukhhalters'koho obliku yak pryomy oblikovoyi polityky. Ekonomika i upravlinnya: vyklyky ta perspektyvy [Accounting methods as methods of accounting policy. Economics and management: challenges and prospects], collection of materials of the international scientific and practical Internet conference, February, 4-5, 2013, Dnipropetrovsk, "Herda", p. 368-361.
18. Barth, Mary E. (2014). Measurement in financial reporting: The need for concepts. *Accounting horizons*, vol. 28.2, pp. 331-352.
19. Djoudi, I., & Gasmi, S. (2021). Impact Assessment of the Convergence of IFRS and US. GAAP on the Quality of Financial Reporting-A Comparative Study. *Journal of Research in Finance & Accounting*, № 6(1).
20. Dzugwahi, H., & Schneider, J. (2019). Comparison of ias 1-presentation of financial statements: the us, german and nigerian GAAPS. In th 5 annual international academic conference proceedings, p. 452.
21. Gofwan, H. (2022). Effect of accounting information system on financial performance of firms: A review of literature. *Department of accounting (Bingham university)-2nd Departmental Seminar Series with the Theme–History of Accounting Thoughts: A Methodological Approach*, Vol. 2, No. 1.
22. Kohler, H., Pochet, C., & Gendron, Y. (2021). Networks of interpretation: An ethnography of the quest for IFRS consistency in a global accounting firm. *Accounting, Organizations and Society*, № 95.
23. Safkaur, O., Yanti, D., Fery, I., & Azwardi, P.C. (2021). The role of accounting information system affiliation in reliability financial reporting. *Ilomata International Journal of Tax and Accounting*, № 2(1), pp. 97-112.
24. Sareen Nitin. (2020). "Ind AS-1 Presentation of Financial Statements: Emerging Issue in Financial Reporting", pp. 117-122.
25. Sutton, D.B., Cordery, C.J., Van, Z.T. (2015). The purpose of financial reporting: The case for coherence in the conceptual framework and standards. *Abacus*, № 51.1, pp. 116-141.
26. Youhanna, B.M., & Mohammed, S.Z. (2023). The impact of applying the International Accounting Standard IAS1" Presentation of Financial Statements" on the outputs of the unified accounting system for banks and insurance companies. *Tikrit Journal of Administration and Economics Sciences*, № 19(61) part 2.